

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain 1 luvun muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain 1 luvun muuttamisesta (HE 221/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- johtava asiantuntija Timo Kaisanlahti, työ- ja elinkeinoministeriö
- valvontajohtaja Tarja Kokko, Tulli
- johtava erityisasiantuntija Kalle Hirvonen, Verohallinto
- asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Ville Kajala, Keskuskauppakamari
- OTT, dosentti, työelämäprofessori Timo Viherkenttä
- professori Seppo Villa

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Finnwatch ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Patentti- ja rekisterihallitus
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirjanpitolakia siten, että kirjanpitovelvollisuus ulottuisi verotukselliset ja viranomaisten muut tiedonsaantitarpeet täyttävällä tavalla yhtäältä ulkomaisen oikeushenkilön Suomessa harjoittamaan liike- ja ammattitoimintaan sekä toisaalta toiminnan tosiasialliseen johtamiseen Suomesta, vaikkei ulkomainen yritys harjoittaisi täällä liike- tai ammattitoimintaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2022 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotetun sääntelyn tavoite. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kirjanpitolakia (1336/1997) siten, että kirjanpitovelvollisuus ulottuisi ulkomaisen oikeushenkilön Suomessa harjoittamaan liike- ja ammattitoimintaan ja toiminnan tosiasialliseen johtamiseen Suomesta. Tarkoituksena on turvata kirjanpidollisen aineiston käytettävyyden verotuksessa huolimatta siitä, että aineisto on ulkomaisen yrityksen hallinnassa.

Talousvaliokunta puoltaa ehdotetun sääntelyn hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Lähialojen sääntely. Tuloverolakia (1535/1992) muutettiin 1.1.2021 siten, että ulkomaista oikeushenkilöä, jonka tosiasiallinen johtopaikka sijaitsee Suomessa, pidetään täällä yleisesti verovelvollisena. Verolainsäädäntö edellyttää kiinteän toimipaikan sekä täällä tosiasiallisesti johdetun yhtiön tuloksen laskemista sekä varojen ja velkojen määrittämistä. Nyt ehdotettu muutos on yhdensuuntainen näiden verolainsäädäntöön jo aiemmin tehtyjen muutosten kanssa.

Ulkomaisen lainsäädännön mukaan laadittu tilinpäätösinformaatio. Talousvaliokunta toteaa, että direktiivin 89/666/ETY mukaan ETA-valtiosta olevan yhtiön sivuliikkeen informaationa julkistetaan yhtiön tilinpäätös, joka on laadittu sen oman kotivaltion säännösten mukaisesti. Koska säännös on tyhjentävä, Suomen ei ole mahdollista vaatia kansallisessa lainsäädännössään Suomen lain noudattamista sellaisessa tilinpäätösinformaatiossa, joka tulee julkistettavaksi ulkomaisesta sivuliikkeestä. Nyt ehdotetussa sääntelyssä säädettäisiin EU-direktiivin mukaisen tilinpäätöksen lukemisesta tämän lain tarkoittamaksi tilinpäätökseksi. Siten ETA-alueeseen kuuluvan valtion lain mukaan laadittua tilinpäätöstä on pidettävä riittävänä. Tässä valossa Suomessa sivuliikkeenä harjoitetusta toiminnasta ei ole laadittava erillistä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä silloin, kun ulkomaisen toimijan kirjanpito ja tilinpäätös kokonaisuutena täyttävät lain vaatimukset.

Nyt ehdotetuilla muutoksilla ei siten poiketa niistä sitoumuksista, joita Suomella on kirjanpito- ja tilinpäätössääntelyn vastavuoroiseksi tunnustamiseksi ETA-alueella tai muuten kansainvälisöikeudellisesti. Nykyisellään suomalaiset ja ulkomaiset yritykset voivat joutua eriarvoiseen ja osittain jopa kilpailua vääristävään asemaan, koska viranomaiset eivät voi suorittaa valvonta- ja verotustehtäviään tasapuolisesti.

Päätelmiä. Ehdotetut muutokset eivät aseta Suomesta johdetuille Euroopan talousalueen ulkopuolisille yrityksille velvoitetta laatia kirjanpitoa kahteen kertaan eivätkä myöskään velvoitetta säilyttää kirjanpitoaan Suomessa. Mikäli yrityksellä on laadittuna kirjanpito asianmukaisesti sijaintivaltiossaan, riittää, että yritys mahdollistaa viranomaisille pääsyn tuohon ulkomailla sijaitsevaan kirjanpitoaineistoonsa. Uusi sääntely vaatii näiltä yrityksiltä kirjanpidon laatimista ainoastaan siis tilanteessa, mikäli yrityksellä ei muutoin ole käytettävissä kattavaa tilinpäätöstä.

Talousvaliokunta viittaa valtiovarainvaliokunnan mietintöön VaVM 33/2020 vp — HE 136/2020 vp, jonka mukaan uuden johtopaikkaa koskevan sääntelyn tarkoituksena ei ole saattaa kaikkia suomalaisten konsernien tytäryhtiöitä yleisen verovelvollisuuden piiriin Suomessa. Hallituksen esityksen HE 136/2020 vp perusteluissa on myös tuotu esille, että konsernitason strateginen päätöksenteko tai governance-tyyppinen konserniohjaus tai hallinnointi tai pelkkä emoyhtiön johto-

Valiokunnan mietintö TaVM 3/2022 vp

henkilön hallitustyöskentely ei synnytä ulkomaiselle tytäryhtiölle tosiasiallista johtopaikkaa Suomeen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 221/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 10.2.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Joakim Strand r
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väätäinen sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller